

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Sloga za rastu naše stvari, a nesloga sve pokrvari“ Mr. Pal.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Irvan Carevine više poštarina. Gdje se najčešće najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem imenom, davat čemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novel se šalju kroz poštaricu *Narječnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nekoje na vrijeme, neka to javi odpravništvu u obojnom plamenu, na koje će neplaća nikakva poštarina, naplaćiv Irvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki t. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Corcia Stadion N. 12.

Pisma se šalju platjene poštarina. Vlasti, dopisi i drugi listi štampaju se li u olovači li u izvadku, naime prema svojoj vrijednosti i smislu ovoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenaširaju se ovom listu. Priobćena se pisma šaljuju po 50 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč. a svaki redak svake 5 novč. li u slučaju opetovanja po što se pogođe oglašnik i odpravništvo. Dopisi se nevrataču. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Poziv na predplatu.

Molimo sve naše p. n. predplatnike, da nam predplatu za drugo polujljeđe čim prije poslati izvole.

Preporučamo ujedno što vruće svim onim našim predplatnicima koji nam štogod duguju za ovu ili prošle godine, da odmah učine svoju dužnost, da uzmognemo ovaj pučki list bez skrbi, neodvisno i neustrajivo ravnati i uredjivati.

U Trstu, 1. Julija 1883.

Uredništvo.

Njekoliko riečih o koleri.

Već ima skoro cjeli mjesec danah, odkako pokraj obalnih rieke Nila i u srednjem Egiptu bjenski užasnom žestinom kužna bolest kolera. Tisuće i tisuće ljudi padoše već žrtvom te strašne pošasti. Neima skoro dava, da u Kairu, Damietti, Mansurahu, Port-Saidu, Tantahu, Sommamurdu i drugih mjestih ne umre množina ljudi. Usljed tih opasnih okolnosti poprimile su sve vlade evropskih država stroge mjere, da se no bi kojim načinom kolera uvukla u Evropu. Takove mjere poprimila je i naša država; osobito pako pomorske oblasti

u Trstu i na Ricci, kao i u drugih primorskih gradovih, koji u živahnoj trgovačkoj svezi sa Egiptom stoje, pobrinule su se svojski, da se kolera u Primorju zaprieči. Tako zvane zdravstvene kwarantane imadu zadaću, da na stanovito vrijeme, brod i putnike, koji su brodom iz Aleksandrije ili drugih egipatskih gradova u naše krajeve došli, pod zdravstvenom pažnjom zadržu. To obično traje 10—15 a i više danah, pak ako se za tog vremena među putnicima na brodu nikakav slučaj kolere ili druge pošastne bolesti ne pojavi, tad se putnici mogu slobodno s broda udaljiti. Ta oprezna mjera svakako je dobra i korisna, nu pokraj toga ne smijemo ipak prepustiti se sretnom slučaju, da je tim načinom razširenje kolere posve zapriječeno. I baš ovo ljetno doba, gdje silna vrućina i sparina silno na sve živoće i neživoće djeluje, preporučamo narodu, da pripazi na svoje zdravlje. Nu prije, nego li što ga upozorimo na mjere opreznosti, koje su u takvom slučaju nužne, dužnost nam je, da ga upoznamo sa uzroci i sa postankom kolere.

Svagda, kad god se je kolera pojavila i u Evropu prodrla, bijaše joj vrela i postanak u Indiji i u drugih pokrajinah srednje Azije, pa zato i

okrajštie Europejci kolera *»azijatskom pošastiu«*. Pojav kolere je raznovrstan, nu žrtve sa skoro uvijek iste. Na obalnih rieke Gangesa i Amur-Darja i na drugih mjestih srednje Azije, gdje je zemljište veoma močvarno, razvijaju se u ljetno vrijeme usljed prekomjerne sunčano žege takozvane otrovne gljivice (miazme), koje se iz barah, močvarah i močvarnih riekah dižu u zrak, razprostranjjuć se velikom brzinom na daleko i široko. Ljudi u onih okolikah usisavaju, dišuć, to otrovne čestice, ne pijuć pokrvarenu smrdljivu vodu i hraneć se osim toga slabom ili neprobavljivom hranom i živuć u podzemnih spiljah ili u vlažnih kućah, obično padaju prvobitno u razne bolesti, koje počinju ili lijavićom i glavoboljom, ili bljuvanjem i lijavićom zajedno uz nepodnosive boli želudca i trbuha. To su obično prvi znaci kolere, koja postaje tim više opasnijom, ako se je pojavila u gradskih četvrtih i odjelih, gdje su kuće veoma stisnute i gdje u kućah i u sobah mnogo ljudi zajedno živi i spava. Najbolji primjer za to jest Činjenica, da u Kairu kolera najjače u onom dielu grada bjenski, gdje stanuju Arapi i Fellahi, koji veoma stisnuto i u velikoj nečistoći žive.

Kolera razprostranjuje se i Siro neizmjernom brzinom, a najvećma raz-

plodjuje se ona po bjeguncih, koji iz kolernom okuženih mjestah bježe žoljazićom ili parobrodi u drugo zdravo krajeve, da si život spasu. Zato su ovo danas i postavljene te takozvane kwarantane, da se takvi ljudi nekoliko danah pod lječničkom pažnjom zadržu, odjeljeni od drugih ljudi. Danko, ako se međjutim koji slučaj kolere dogodi, tad se ostali ljudi tako dugo na kwarantani zadržu, dok ne mine posve sumnja te pošastne bolesti.

Za svaki slučaj daklo, da se ta grozna bolest ne bi i med naš brvatski puk u Istri i Primorju uvukla, navadjamo ovdje nekoliko naputakah za narod, kojih neka se strogo drži, a osobito molimo gg. župnike i seoske poglavare, da narod o mjerah opreznosti poduču.

Prije svega nužno je, da u kući i u sobah vlada najveća čistoća. Prozori neka budu od jutra do večeri neprestano otvoreni i tek pod noć zatvoreni. Ondje, gdje ne ima žive vode iz vrela ili izvora, to jest, gdje se pije voda iz barah i kaljužah neka se ista prije dobro izkuha i u nju nešto malo soli, vinske kiseline (acido tartarico), limunovog soka ili octa stavi. Svako nek se čuva poluzrelog voća, a nitko neka ga ne jede prekomjernu, pa da je posve zrelo, a osobito posije

Podlistak.

Zaćudjeni svatovi.

Izvorni roman Jenija Sisakcoga.

Bili će ovo prvi put što u ovom listu obširnije govorimo o aličnim literarnih proizvodih. Da to biva prvi put nije se čuditi, promisliti li se komu je posvećena sva naša radnja, sav naš trud; i da smo danas odustali od starog običaja, nebić bez razloga; nu o tom na koncu ovog članka.

Evo u kratkosa držaja romanu. — Kvarnerskim zaljevom diže se i pjeni lujta bura. More šušti i pljušti a pjena se uzvija u villove. U Lučici, gradiću na istočnoj istarskoj obali, mora da je zima velika, jer je malo pobožnih dušah došlo na rančionu, na zornicu. Dok se vriedan župnik, a i dobar pastir, molli Bogu za svoje krotko stado, dotle se na morskoj pučini četvorica nesretnih mornarah bori sa krutom smruću. Prvi jih opazi zvonar Franlina a po njemu saznanje to Tomo Barilović, imućan trgovac, i žena mu Tonka. Oni u razgovoru o lađi a na vrata njim bane nahod Antonio Marola. Stara ga Tonka nudi rakijom al njemu se neće piti, jer je lađa u pogibelji, ali da razbije o istarske valomete, a on je željan pomoći. Franlina, Tomo i Antonio upute se na brieg iza crkve. Kad se lađa približi kraju Antonio poteče u grad i pozove ljude na pomoć. Velikim čudom i Antonijevom poživljenjem i smjelošću pedje njim za rukom spašiti trojicu mornarah, četvrtoga, mladoga nahoda, odneseć valovi u dubljino morskoe. Kad su Lučičani vukli na konopih uz bried gospodara lađe, mladog trgovca iz Jelenščice, Mato Bartolića skotrlja se kamen i razbije mu tjeme

vih glava. Neavijestna odnesu ga u najbližu kuću, u kuću Antuna Šabarića te ga propuste njegi ovo obilježje.

U Lučici je načelnikom Ermano Marolli, priključeni Talljan, Krnelj. Njega i njegovu ženu Anastoziju i zašljedicu kćerku Idu malo je mar za dobrobit Lučičkog puka. On ga znade samo upropadčivati, krv mu isiači, kako svaki Krnelj, a pučka sreća doveta mu briga. I ovaj brodolom upotrijebe je on na svoju korist. Njega onaj čas nije ni bilo u Lučici, ali je on znao opiti dvojicu mornarah i nagovori ti jih, da popišu krivo izvješće na oblasti, gdje je sva zasluga, da su ljudi spašeni, pripisana njemu. To mu je pribavilo zlatni križić.

Mato Bartolić ostao je u kući Antuna Šabarića cio mjesec danah Uz brižnu njegu žene Jole Šabarićke i lijepe joj kćerke Marije on se polaganu oporavljao. Nije nikakvo čudo, da su se Marija i Mato zavolili. Oni su to oba ćutili, pogledi kazivali, ali rieči nisu smogli. Kad se Mato htio povratiti kući, reče joj: Marijo, je vas neću nikada zaboraviti. Od onaj je on malne svake nedjelje zalazio u Lučicu k Šabarićevim i Marija je bila blažena i vesela.

Najljepšu i najveću kuću u Lučici i najbolja polja i najviše novcaah ima Martino Saletti, drugi doseljeni Talljan i veći krvopija od načelnika Murellia. Lučica je u njegovih šakah. On ima sina Alfreda i kćer Elviru, jedno od drugoga različno kao imina od svjetla. Elvira je dobra, čedna i ljubazna djevojka a Alfredo ohol prkošti i razkalašen mladčić. I njemu se svidja Marijina ljepota. Pred njim je možda ni te kuće izlaziti, svagdje ju nepastuje. Jednom kad se vraćala kući sa Antonijem, koji je u Šabarića služio, sretna ju Alfredo fusuditi sa poljubit ju na sred puta. Antoniju skoči krv u lice, uhvati ga jednom rukom za grkljan a drugom ga toli labko u prsa udari, da se odmah na cestu sruši. I on je ljubio Mariju,

ali za to nije nitko znao. On je to i samomu sebi tajio.

Alfredo snovao osvatu proti Antoniju. Po noći mlti pred svojom kućom slugu Luku i Lovra, da ubiju Antonia i da doznadu za Marijine puteve, gdje bi ju mogao na samu naći. Oni misle, da jih nitko nebuja al jih sluša Antonio, koj je dočao do Salettieve kuće, da predade Elviri ljubovno pismo od Marka, Marijina brata. Marko uči u Baču lječničtvo i javlja njoj da će sutra doći.

Slijedeće nedjelje dodje Mato Bartolić k Šabarićevim pa nadje i Marka. Sjednu svi za sto i veselo pobeđevahu. Marko pošalje sestru Mariju, da mu smokah kupi a Mato upotrebi tu priliku te ju za njezinog odućca uprosi i zaprosi od roditeljah. Isto večeri sastao se Marko u jednoj šumici tik Salettieve kuće sa Alfredovom sestrom Elvirom, koja ga ljubi ljubavju zarkom i čistom.

Luka Kopriz, sluga Salettieva, izpila od Marije majko Jole, da će joj kćerka sutradan u goru po snopove. Ovo iste noći nadje se sa Alfredom pred kućom te mu to javi. Osnovaše način kako će presenetiti Mariju, al jih opet sluša Antonio, koj će njim nakanu osujetiti. On i ribar Jose Kožulić podranili, te u goru kamo je imala doći i Marija. Ne prodje mnogo četo Marije a zatim Alfreda i Luke. Kad ju bila Marija u najvećoj pogibelji, skoče iz zajezda Antonio i Jose, otmu napastnikom puške, te jih pred sobom odvedu u Lučicu kao dva snježna. Odale pala bruka i gredilo na kuću Salettievu. Elvira Kara Alfreda a otac se s njim svadja. Marko i trgovac Štipe Barilović sretnu Alfreda na ulici te ga opsuju. Hoće da ga sudu tuže. Stari Saletti se e toga još više ljuti. Nagovara sina, da se odaloci, da ide u Francezku, a Elvira i občeja mu tri stotino forintih mjesečno. Alfredo privoli. Nu to mu je malo. Iza večera odo on k načelniku Mu-

rollu. Od njega posudi 500 for., obvezav mu se plamom, da će mu za tri godine vratiti ti-suću. Dok se oni pogoduju i piju, Marko i Elvira ljube se u šumici a stražu njim straži Antonio. Nego nadju ga Salettieve sluge i on mora bježati. Cestom naljdo na Alfreda. Ova mu dovikne: »Kopile! što se ovud skitlaš; i hoće da na njega puca iz revolvera, al je Antonio brži. On mi izvadi nož iz pojasa te ga proboda. Alfredo zastanje i sruši se ničije na tlo.

Antonio pobjegne k Martinu Kožuliću, priprievio mu sve i doznade od njega, da je stari Saletti silovao Mariju Kožulićku, njegovu ženu, da je ona od toga umrla a Antonio da je plod tog grieha; da su dakle Alfredo, Elviro i Antonio braća.

Načelnik sasavi odmah izvješće a sutra dodje sudbena komisija. Po načelniku sumnja pada na Marka, Antonia i Mato Bartolića. Sudac pošalje žandara k Šabarićevim i oni dovedu u vriegah Marka i Mata; Antonia nemogahu naći. Sudac izpita jednoga i drugoga i etane dvojiti o njihovoj krivnji. Sve mu je jasno kad dodje Elvira, pa za tim Antonio sam i pripoviedo što su znali. Sudac pusti na slobodu Marka i Mata a daće odvesti Antonia pa Luku i Lovru, za koje se dokazalo, da su ophaili Alfredovu ljepšinu. Ujedno odkrije sudac i postupak načelnikov kod brodoloma. Luka i Lovro dobiju na javnoj razpravi u Trstu svaki po tri godine a Antonio bude rlešen od obtužbe jer je Alfreda samo iz nužde, iz samobrane ubio.

Pet mjesec za tim slavi se u Lučici pliržane se Marija i Mato. Svatko se tomu lipomu paru veseli. U večer Antonio odo do Salettieva kuće da izruči Elviri Markovo pismo. Elvira izgrli Antonia kao rođuna brata. U to jih zatače stari Saletti, izpali smokres i rani Antonia. Ova j trguje nož i ubije otca si. Elvira

voća nek se ne pije voda. Radnikom i težakom, koji čjeo dan posluju i pri poslu se pote, preporučamo, neka se pod veče za vrijeme odmoru dobro umiju i operu, ili ako im dopušta zгода, nek se valjano u ruci ili u moru okupaju, i to dakako svaki dan. Osim toga neka češće preraslače bjelu rubezinu t. j. košulju i drugo. Nije dobro nositi odjele od vuna i od perjavine. Ko može, neka kupi u ljekarni klorovog vapna (kreča) i sumporno kiseline, pa neka onaj kreč u maloj zdjelici polije sa sumpornom kiselinom i sve skupa dobro promješa i u zahod i na smetišta hiti, jer se tim načinom unište sve otrovne čestice, koje bi mogle zrak i okolicu otrovati. Svinjskog mesa nek se čuva svako. Kad bi se ta nesreća do nas dovukla, čega nas očuvao dobar Bog i kad bi se kod koga pokazali prvi znaci te bolesti, neka se odmah otidje u ljekarnu ili ka ljekniku i zamoli pomoć a ne valja prekrižiti ruke i čekat što Bog daće i sreća junačka. Hranu se neima menjati, nu ta valja da bude zdrava i tačna. Dobra hrana i čašica dobrog vina neka bude preporučena svakomu, koji je u stanju da to učini. Medjuvremu za sad neima još nikakve pogibelji, nu valja da bude svaki na oprezu; tko će dobro ležati, treba da dobro prostre. Nedao Bog, da bi nam trebalo pobliže o ovom nemilom predmetu govoriti.

DOPISI.

iz Pazina.

(O izborih u Pazinu).

U koliko si nija zadata osvjetlala lice svojimi mrzkimi makinacijama i čini, talijanska civilizacija pazinskih pašah na dan izbora fiducijarah, to je popravila i još veću surovost pokazala dne 27 pr. m. kad no se vršili izbori za gradove.

Bojeći se poraza kano što jim je pricito dne 23 pr. mj. oružali su se i za taj dan što su bolje mogli.

Da Vam je bilo vidjeti kako su dolazili valje u zoru Plominjani na razgih od ribara a kasnije oko 9 sati četo Labinjanah u kočijah koje su pobrali po Pazinu, Gračiču Pičnu i Labinju na čelu glasovitog penzioniranog predsjednika, negdašnjeg tovar-

jeg društva. Uz ove bilo pak i nje-koliko domaćih agitatorah koji su se prodali za par forintah i njokoliko lakat bigulah, za bokun »čučurelak«, od kojih su se odlikovali ponajviše ona dva brata; dva iz starog Pazina naime jedan bivši starešina a drugi gnjetiti se za starešinu; ona babica od Trošti i neki prebini župan kōmu »Beramici govore »gladiš« Crn jim obraz, nedostojan slavnog imena hrvatskog, koga nose.

Za njihovu stranku birah i onih koji nisu imali prava, a našim mnogim bila izkvarena imena na pozivih. Na ulazu izborne dvorane imali su i zvončić kojim su svoje glasove navješćivali. Cijela hrpa gospode i drugih odrpanacah bila na glavnih vratih, biraočim našim grozde se, stroščić i prieteč, a što nemogoše ovako, nagovarajuć i obećavajuć. Okolo 10 sati pred polдне imali izbor svršen te izabran njihove strane zastupnik. Onda trebalo poč na žerilo. Objed bio pripravan u hladnoj sjeni pod murvom kod crnog orla; ondje se jelo i pilo brez milosti.

Prije nego li se razstadoše, nabollačilo se to pado kiša koja jih razštrkala sa banketa. Njeki se povukao simo, njoki tamo, pijani tako, da jih je bilo mrzko i sablaznjivo viditi. Jedan talav povukao se u veliku crkvu, ka svetomu Mikuli, gdje ga našao jedan pobožan čovjek raztognut na tleh; približi se k njomu i vidi da nit gleda nit daje znaka života; u taj par neznajuć brže što bi učinio, pobrza u zvonik, popado za konop i počeo zvoniti. Na to doletih pomoć, liečnici dakako i g. kanonik proš. Počeše ga dizati strasati i trti i dok iz njega neskočiše biguli u društvu vina bijaše ko mrtav Na to ga stade g. kanonik pomilovati, da je to nesreća; da je ono jedan veliki gospodin koji ima 13. ktaociji itd. itd. Tim je hotio g. kanonik pokriti sramotu svoje stranke. Ondan je ponesli u bolnicu i nadošje kod njega 13 novčić i pas od 3 komada nadošiven. To ti je g. Prošto pravi gospodin pr. . . . Liepo li je počastio i platio svetog Mikulu i ostale svetce što ga primiše na stan. To nek Vam bude Talijani na čast!

Liepo bilo vidjeti i žudiha Mateta gdje ga deveri kumpare Šintar i kumpare Pepo vode kano nevjestu pod

košankin proh. gdje se počeo groziti kamenju valed; noka noka po Broda ču ja to puote narihat; odanle povukoše ga do željezničke pruge i na njoj učini isto kako onaj veliki gospodin kod sv. Mikule u crkvi.

Gadnih i mrzkih li stvarih i dogadjajah; pak se držite o čestita gospodo civiliziranimi i to Vam je pravi »progresso i avita vostra civilta«. Za sablazan kojoj ste Vi povodom neimade prostora u Vašoj »blebetuški« Istriji, takovo stvari nečete da objelodanite, ali zato mirno poštene i uzorne rodoljube prostački napadate. Sami pošteti Talijani odsuduju Vaš postupak, vašu bezstidnu drzovitost, kojom se vi ponosite.

Vaše kudjenje, vaše lažljivo ogovaranje, vaše prijetnje, vaše crnjenje služiti će nam na čast. Blato koje na naše rodoljube bacate zreali se u vaših kumižolah. Znajete, da je ovo prvi put što je stupio jedni kmet na junački mejdan; a vi to i sami znate, da ako nije pobjedio, da nije ni sramotno propao. Dat će Bog, bit će bolje, a onda?

IZ LOVRANA. koncem jultija.

Dugo vrijeme pripravljalo se kod nas na stranu oltju; grmilo je i billeskalo sa svih strana i mi jadnici neznasmo na koga i gdje će se sasuti ta nepogoda. Sarenjacl naši zvonili i palili uliku nebili nesreću od sebe odvratili ali dobar Bog ih neutilša već dopusti, da jih zapade ono, što su zaslužili.

Prvi put bijahu potučeni (huje nego da jih je grašica potukla) na dan izbora zastupnika na sabor za izvanjske občine; drugi put na dan izbora zastupnika za gradove. Ova jih pljuska odvise pače jer je to prava vrsti i jer nebijahu na nju pripravni. Mamili su naši gradski izrodli naše poštene izbornike, nudili jim desetače da glasuju za kandidata talijanske stranke, ali naši ostaše čvrsti kano kršne pešine naše Učke i oni spasili hrvatsku čast, njih ide hvata što je nadvaladala naša stranka. Čast i slava Antićem, Keršancem, Kožulom i svim ostalim.

Njekolice naših gradskih opalje nacaš srami se u novije vrijeme svoga roda, svoga jezika i onog mlleka koje su usisali, samo da ugoda gospodi u Poreču, na Rieci i Voloskom. Oni trube u sviet, da nisu Hrvati akoprem ganaju medju sobom i u obitelji hrvatski — već da su Istrani t. j. tako buba »Istrla« kumači, Talijani. Držeć se toga odlučili su avim! mogućmi sredstvi izposlovati, da imade biti unapred u Lovranu talijanska a nipošto hrvatska škola. U tom su čvrsto podupirani iz Poreča i iz Voloskog. Mjesto da njim se odbije smutljiva njišiova molba, bi naloženo mjestinomu školskomu vleča, da se izjavi kakva da bude u Lovranu škola. Da uzmognu pametno odgovoriti na ovaj upit, odlučili mudri savjetnici poći u školu i tu se osvjedočiti kakva da bude škola.

U školi počeo vikati naš šijor Jorjo kano da na brodu zapovjeda: »stra mola« a kano prava junačina bježi da nečuje i da nevidi istine t. j. da u Lovranskoj školi neima talijanske djece.

Videći on, da neće ovim putem svrhu postići, smisli drugo, bolje sredstvo. Dade napisati talijansku molbenicu u kojoj se zahtjeva, da bi se podučavalo na našoj školi talijanski jer da mi obćimo medju sobom talijanski. U molbi iztliche, da su Lovranci tekter sada doznali, da je u našoj školi učešnim jezikom hrvatski, te da bi bili već odavna protestirali kad bi bili znali, da se podučaje hrvatski. Bože moj koliko laži, koliko drzovitosti! Za Boga! kakovi ste vi roditelji, koji kupujete svojoj djeci školske knjige a neznate u kojem su jeziku pisane? Od pamtivieka jesu u Lovranu koncem godine javni izpiti a vi, gospoda, tobože inteligenija(?) neznate kojim se jezikom u školi podučaje. Jeli Vam milije, da Vam kažemo, da ste grdni laželi ili nemarni roditelji? Birajte sami. Da znadu naši opaljenici varati i krivo pisati, poznato je vašim čitateljem, nu da bi znali ovako bezsramno lagati znademo jedva suda.

Bradol što će tadji ljudi kazati o našem Lovranu? Zar mislite, da su više

oblasti slipe kako i Vi? Da vidimo što ste naveli u onoj krasnoj molbenici. Tamo imade preko stotine Vaših podpisah s kojimi kanite dokazati, da je u Lovranu potrebita talijanska škola. Ne znajte; da smo mi ušli u trag vašoj stepariji. Od svih vaših podpisah dvojimo da imadu 20. za školu sposobne djece!

Znaćili te varati oblast i sama sebe? Jeli to dostojno lovranske umišljene inteligencije?

Tako umjetno podpisana molbenica bi odposlana na Volosko gdje ju sa veseljem primiše. Naši Sarenjaci življahu u stalnoj nadi, da će imati čim prije talijansku školu. Ali čovjek snuje Bog boguje. Naši vredni kmeti pomutise i tuj gospodi račune.

Dne 12. t. m. bi sazvana občinska sjednica. Da su naši zastupnici, većinom kmeti, muži a ne babe, pokazali su prigodom ove sjednice. Četvrta točka programa glasila je ovako: *obznanjuje se sl. zastupstvu, da je mjesto školsko vleča u jednoj sjednici odlučilo, da imade biti u lovranskoj školi talijanski jezik učešnim.* Pak što mislite što, je odgovorila reprezentanca čisto(?) talijanskog »grada« ili občine lovranske? Evo ovo: *u lovranskoj školi imade biti i nadalje učešnim jezikom hrvatski a talijanski da se učii koliko i do sada.* Gospodo opaljenici! To bi zaključeno jednoglasno i akklamacijom, jeli Vam po volji? Ovo zaključiše vaši zastupnici, pravi Lovranci, koji aliade stope svojih prađjedovah, onih poštenih i čestitih Lovranacah, koji su jur leta 1848 proglasili pred cietim svietom da su Hrvati, koji su iste godine dne 16 decembra preko avog zastupnika Vlahu poslali na državni sabor u Kremšir prosvjed (protest) proti onim istarskim zastupnikom koji su htjeli našu Istru pripojiti Italiji. To bijahu muževi vidjeni i čuveni, muževi kojih se imena i danas sa poštanjem i štovanjem u Lovranu spominju. Da nam »nečete, da govorimo u vijetar, bez dokazah, evo vam protesta u cjelosti:

Prosvjed (Protest).

Dojavljeno nam bijaše, da nekjoi za stupnici Istre u visokom narodnom saboru odveč žalbože skloni novim, pogibeljnim i istoč njihovoj domovini škodljivim reformam (ustanovam) bez temeljitog poznavanja narodah, njihovih običajih i stanja dobitka i potrebah, nastoje učiniti od Istre pokrajinu talijansku.

Naša je Liburnija u rimsko doba pridružena i podvržena bila prefekturi Panonije, dnlke *Slavonskoj i Hrvatskoj*; tekom vremena bijaše uvijek položna namjestništvu *Slavensko-širokomu u Lubjani*; napokom za franzeže vladavine (koja je najbolje pojmla što je protibak ovih narodah) bi pripojena riečkoj upravi, koja, nas u ona doba (premi žalostno) posvema zadovolji, jedno radi toga; što imasmo u bilzini oblasti a drugo radi jednostavnosti u upravi.

Izrazujemo ovim jednoglasnu želju da bude ovo liburnijske i *posre slavenske* občine u kojih se protiče i sv. misa čita ilirski, gdje je isto tako sačuvana kroz jekova crkvena liturgija u ovom slavenskom jeziku pridržane od visokog državnog sabora namjestništvu, okrsgu ili ma kojoj upravi nalazećoj se u *liepom i bogatom gradu*; Rieci; gdje sve kupujemo i bez kojeg grada nebi mogli mi Kastlavci, Vološčanci, Veprinčanci, Lovranoci i Moščanićani nikako živiti, budući da je Rieka ovim krajevom trgovačko skladište kao što je to Trst radi svojeg položaja.

Odbijamo dakle sa prezihom ludu osnovu spomenutih zastupnikah istarskih (nam dobro poznatih) koji bi htjeli od našeg *hrvatsko-slavonskog zavičaja* učiniti talijansku pokrajinu.

Mi hjasmo od pamtivieka dobri i vjerni austrijci, te nećemo nikada te nikada izvrći se u... Talijane.

Prosvjedujemo kano *Hrvati i Slavani* svečano, i u najširem smislu oslanjajući se na pravicu zajamčenu nam priznanjem naše narodnosti proti svezi ili pripojenju imenu ili pokrajini talijanskoj, usuprot očitujemo jednoglasno i iz sveg srca; da smo *Slavani* da smo *Hrvati* i da želimo biti pod istom upravom pod kojom je i naš mill grad Rieka te da mi nebi odteljeni i odtreg nuti od Rieke mogli vladati ove sudejne narode.

se onesvesti. Antonio ju digne na rame i odnese u k Šabarićevim, gdje ju položi na postelj i ode. *Svatore ostadoše začinjeni.* Dva dana za vjenčanjem, kad su kopali grob za Salettia nadješe na groblju Antonia mrtva i s njegovom zametena.

To je u kratko čin, to okostnica novog romana našega Sisolskoga u kojem nam crto borbu talijanstva i hrvatstva u Istri.

Nije prema zadaci našega lista, da ga mi valjano i svestrano ocenimo. Prepuščamo to nadležnijem i boljem paru i listu. Ipak nemozemo a da neiztaknemo vjernost i točnost kojom Sisolski slika svoje i naše — (jer su zbljla uzeli iz svaganje našeg života) ljude i običaje; vjernost, koju znademo cietiti najbolje mi Istrani. Šabarići, Barilovići, Murelli i Saletti, to su vam ljudi koji mi prijateljski omilje ili ljuti bio bijemo. O jeli n. pr. može svaki naš svrzičaka kazati: takova je i moja majka.

Opisi su tui vjerni, da je reč bi na vlastite oči gledaš, a pojedino predmete svojima rukama pipáš. Spominjemo samo divan opis naše iztočne obale, pa brojdom, Mariju gdje rublje pere, Antonljevi strah liza počinjena umorasta itd. Dogadjaji nižu se jedan za drugim slikovito, naravno i napisano.

Jozik je lep, gledak i bogat.

Po našem smjertnom sudu Sisolski je krasno uspio; on može mlrtom dušoro stupati započtom stazom a zaslužena nagrada nemože ga mimoići. Ali što nam najviše seru godi jest, da je čin uzet iz istarskog života, da se svo g. Sisolski ponovlčno osvrtne na naše odnose, iznašnjajući na vidjelo naše jado i nevojlje, rišču živim bojami mukotrpnan život zapuštenog istarskog Hrvata, razkalkašnost, tiranstvo, podlost i blasnoću njegovih krvopijah, dušavah i tjelesnih dušmanah-Krnjelah.

Vesoli nas napokom i to, što nemoramo g pisca Istranina (Bersečanina) ubrojiti medju one naše uskoke, koji kad jednom predju u Hrvatsku ili ma kamo izvan Istre, ili sasvim zaborava na svoju ulju domovinu, na siroticu Istru, ili misle, da su svojoj dužnosti zadovoljili ako napisu kakav člančić u koje hrvatske novine.

Što nam je pomozeću, da imademo primjerice u Hrvatskoj Istranah učešnih profesorah, visokih činovnikah »poznatih« piscah itd. kad oni maro i nemare za nas, za našu tugu i nevojlju. Naša »bratovšćina hrvatskih ljudi«, »Naša Stoga« ili ma koje naše narodno poduzeće, njima je deveta brigaa. Kad se nebi mi većma radi njih crvenili negoli se oni u ijetnu crvono, mi bi naveli imena onih istarskih Hrvatah (?) boravećih izvan Istre koji podupiru ma kakvo naše poduzeće pa k tomu bi nam dosta bili prstl jedne ruke.

Tim nam je dakle laglje pri duši čitajući spise našeg Janjra jer smo uvjereni, da on a nama našu gorju soubdin dieli, da on snama plače i tuguje, da nije zaboravio onih kršnih pećinah na kojimi je mlkao, da mu je mila ova gruda zemlje koju nam tudjin otimlje i koja se Istrom zove. Nebi li se g. Sisolski kad što sjelio i našeg podlistka? Mi bi mu veoma harni bili, da nam stogod za naš list napislo onako krasno kao što on to znade.

Čestitajući pobratimu Sisolskomu na dopunom uspjehu, želimo, da nastavi u ovom smjeru svoj rad, pa će valjda jednako k se sviet uvjeri, da smo i mi ljudi, boljeg života dostojni, i nama pomoć. Tko se želi zabaviti ugodnim, plemonitim i poučnim štivom nek se nežnaka potrošiti 1 for. za »Začinjene spotoke«. Mi ćemo u tom biti drago volje svakomu na ruku.

U gradu Lovranu dne 14. decem-
bra 1848.

(L. S.)

IVAN KRŠTITELJ POLČIĆ, glavar.
FRANE SILVEŠTAR CERČIĆ, kanonik
plovani i zastupnik
VIGILIO de PERŠIĆ de KÖSTENHEIM.

Syatko u Lovranu i danas, sjeda se
njkome pobožnosću pok. Cerčica ili Vigi-
lija. Riedko koji je ljubio naš Lovran-
tolikom ljubavlju kolkom ga ljubljahu ta
dvojica. Kolkto su oni učinili za naše po-
morstvo i za dobrobit u obće. Ovi muževi
kažu javno i ošito krensilrakoću parla-
mentu: *mi smo Hrvati mi nećemo biti Talijani, sdružite nas sa hrvatskom Risikom, ni pošto sa Italijom.*

Jeste li čuli ovo vi Peršići, Cupari i
Batešini?

Barem Peršići i Cupari nebi imali
smraditi svoj rod a još manje Batešini
svoga najvećega dobročinitelja: Što bi bilo
od Mikule i njegove obitelji da nebi ljase
plovana Cerčica? Oro je pokojnomu
plaća kad se napada na narod. zastupnike,
na one mužave, koji izpovjedaju ono isto,
što su izpovjedali Cerčić i Peršić. Vi ne-
vriedni njihovi potomci vičete danas, mi
nismo Hrvati, mi smo Talijani; a zašto?
jer tako u Poreču hoće.

Najvećima se čudimo našemu Šimetiću,
našemu glavaru, olabranu radi njegovog
poštenja. Čujete li glavaru kako je pliao i
mislio vaš dobri pok. ujac (barba) plovani?
a vi da ugodite Juretu, sramotite njegovu
svetu uspomenu.

Vašim djelom kažete ujeu u grobu:
ujče, ti lažeš kad pišeš u Krensilr, da
smo mi Hrvati; mi smo Isrijanci t. j.: Talijani.
Toničić, da bi vas čula pok. majka
ji teta Marića; kćerki bi s'obraz prkrlila
i gorko bi zaplakala, kako vi malo štujete
uspomenu njihovog. milog brata, vašega
dobroga ujca. Šujim skupa grditte onog
štovanja vriednog g. Vigilija de Peršić.
Pustite Jureta, on će vas na tanak led
zapeljati; držite se načela i rada Vaših
velikih pokojnikah puk će Vas u grobu
blagosilivljati.

Protest ovaj neka više puta pročita
i naš plovani g. Dragovina koji nemilosrd-
nom nogom gazl uspomenu svojih pred-
šastnikah; koji, podpišujuć molbenicu za
talijansku školu (premda nelma djeca)
grdno naplaća one naše podpisle i križe,
kojimi smo za njega molili, da nam ovajje
ostane plovaniom; on, koji se neboli ka-
zati, da će se svom silom suprotstaviti
širenju hrvatstva u Lovranu. Gospodine
neznate što govorite i jeli mogućie širiti
hrvatstvo u hrvatskoj obćini? Plovani
Cerčić priznaje i izjavljuje parlamentu i
svakomu koji hoće da čuje, da smo mi
Hrvati, da neće ništa da znade za Talijan-
stvo, a vi? Tko je bolje poznavao ovaj
puk, tko je zauj više mario tko ga je više
ljubio, vi ili on? Gospodine župnici, osta-
vite vi žugave ovice, nevriedne prijatelje,
pak sllodite nezaboravnog Cerčica a mi
ćemo vas kao što smo njega, členiti, što-
vati i ljubiti.

Nebudu li pomogli blagosoniti savjeti,
a mi ćemo se osloniti lih naša vriedne
i poštene kmete, koji neće dopustiti, da u
Lovranu izrod zapovieda već pravi Lo-
vranci i dobri Hrvati.

G. Uredniče! premda sam danas na
daleko zabrazilo, dozvolite misamo još par
riedih. U spomenutoj obćinskoj sjednici
dodje na dnevni red sledeća točka p-o-
grama: *Priobudje se obćinskomu zastupstvu,
da Jure Zupar izazviloje i privrednje ne-
pravde škandule proti kapelanu.* Obćinsko
zastupstvo zaključij na to: *čim prije
dojaviti višoj oblasti sve te škandule i ne-
mirne naprave proti svećeniku; dalje: da
imade g. plovani u crkvi gjeovati hrvatski
t. j. održavati crkvene pobožnosti u ovom
jesiku, u kojem bijahu abdržvane do nje-
sotvog dolazka.*

Ovi zaključij svjedoče nam najljepše
koll slabo uporište imadu Talijanaši u
Lovranu; dokazuju, da možemo ponosni
biti s našimi dičniml zastupnici, kojim
klićemo od srca živiti! Ovim zaključkom
pružena je napokom najpodpunija zado-
voljština našem nezaboravnomu kapelanu
g. Mikiši, kojeg ćemo se uvijek radostno
spominjati.

Sa otoka Cressa.

Čitajuć žalostne vijesti u raznih
novinah kako se postupalo skoro u
Gleloj Istri sa protivne nam strane pri-
godom poslednjih izborah za pokrajni-
ski sabor, uzdahnuh bolnim srcem:
upravo kano i kod nas, u obćini osorskoj.
Već mjesec danah prije izbora dovu-
kao bi se svake nedelje po podne u Ne-
rezine novoizabrani načelnik S. On je tu
uvjek laškavo molio i nagovarao obej-
vajuć osobito imućnijim i onim za koje je
držao, da su mu protivni, gore i dolnije.

Izbori s'ducelarjah obavise se dne 16.
lipnja u Osoru. Dan prije izbora bijasmo
skoro sigurni, da je pobjeda naša imajuc
okolo 60 glasovah naših, dočim su imali
protivnici jedva 40. obćanih. Na dan iz-
bora skoče protivnički agitatori u Osor
kano gladni vucl. Prvi posao njim bi ocr-
niti i izgrđiti naše vriedne svećenike a
kad njim to ponješto za rukom pošlo, na-
rinuše što silom što milom prostim kme-
tovom; našim biračom protivničke listie.
Na mostu namjestiše njskog odpranca koji
je njihove liste dielio i narivavao našim
biračom dočim je one koje nije za sebe
sklonuti mogao, natrag vraćao. Tako se do-
godi, da su mnogi naši talijanske listie
poprimili, drugi prestrašeni i ogorčeni kući
se vriedili, Pak da čovjeku nezakrvari srce
videći ovakav postupak naših protivnikah
a toliku malodušnost našeg seljaka.

Opakvimi spletkami i strahovanjem
dočepali se protivnici vedine te bijaše i-
zabrana trojica protivničkih s'ducelarjah. Ve-
le se čudim kako se može dati toliko za
nos voditi naš kmet, kojega šuranjačke
pljavice grizu i sišu danju i noćju. Dere
ga i gonl bezdušni ilivar talijanaški kako
najbolje znade a naš judnik ide mu još
uvjek na ljepak.

Uprava naše obćine nalazi se upravo
u uzornom stanju. Prije 7. godinah nei-
madosmo nikakvu adiclonala u našoj ob-
ćini; za načelnikovanja Brakova postavio
je 12%, adiclonala a sada imademo već
hvala Bogu 32%; tečajem ove godine jo-
šte metnuti će za stalno 50% obć. adiclonala.

Sada pitate kamo ide taj obćinski na-
met i ostali obć. dohodci; no to znade
Bog i naši poglavari. A gdje su Vam pre-
gledatelji ili revizori računah obćinskih,
reći će tkogod. U 6. godinah bijahu samo
jednom pregledani obćinski računi i to
prve godine a sledećih pet nikad.

Po ovom neka svatko sudl kakov da
imora red vladati u našoj obćini; ovo nam
je dokazom kako se kod nas loše uprav-
lja i ravna. Narod se dere i guli adiclon-
nall i kojekakvimi plaćili a od svega toga
neuzliva ništa: za sve to ostaje on i na-
dalje glup i tup; poznao se ga samo pri-
godom izbora. Tad se govori njegovim
šćavunskim jezikom, inače smatra se ga
za nemo živinca, kojemu treba jezik iz-
grnuti i kožu oguliti.

Dokle će još ovo potrajati, koliko će
još vremena proći dok se naš kmet nu
svoje noge osovi, dok bude znao luđiti
prijatelja od neprijatelja, sam Bog znade.
Uztrajaj li on i nadalje u ovom stanju, bu-
de li on i nadalje svoju sudbinu povjera-
vao ljudem koji ga mrze i preziru, ljudem
bez duše i srca, zašto će još dugo roba-
vati; da to nebude, nek u budućie prije
dobro promislj nego li šta luda počini.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu, 1. kolovoza.

Ove godine imao bi glavni grad au-
stro-vgarske države slaviti liepu svečan-
ost, naimo dvieštogodišnju uspomenu
što bijaše Beč oslobođen od Turakah.
G. 1683 prodrie Kara Mustafa sa svo-
jimi divljimi četami do pod sami Beč
kome je grozio posvenašnjim uništenjem.
Grad sam i u njemu nalazeće se čete
jedva da bi bile turskoj sili odolile.
U pravi čas dodje bečlijam pomoć.
Kralj poljski Ivan Sobieski priteče gradu
Beču u pomoć i spasi ga od sigurne
propasti. Tekom ove godine pada uspo-
mena na slajan poraz kojeg su Turci
pod Bečom doživili, pada uspomena oslo-
bođenja samog Beča.
Svatko bi očekivao, da će bečlijie toj
uspomeni što veći sjaj podati. Al nije
tomu tako. U bečkom gradskom zastup-
stvu sjedi većina zastupnikah koji se baje
i koji zaziru od svega što je slavensko,
kano vrag od tamjana.

Slavenci dvieštogodišnju uspomenu
rodnog si mjesta, morali bi gospoda pre-
tjerati Niemci slaviti ujedno uspomenu
onog slavnog kralja koji je bio Poljak,
dakle Slaven; morali bi se sjetiti i osta-
lih junakah i vodjah, kano primjerice
Hrvatoh i Cehah koji su svoju krvcu pod
zidanami Beča lievali ni nesluteć, da će
njim za njihovo junačstvo potomstvo gra-
da Beča nakom 200-godinah koli nezah-
valno biti.

Gradsko bečko zastupstvo zaključilo
je, da se ta svečanost mimoidie, jer bi
moralo slaviti slavenske junake oslobodi-
telje, jer bi moralo na svečanost pozvati
slavenske prvake, ono se toga zgraža a
tim pokazuje, da Beč nemože biti glav-
nim gradom niti priestolnicom Cehu Po-
ljaku, Hrvatu itd.

Dalmatinski sabor bijaše u sred vie-
ćanja i iznenada zatvoren. Poznato je na-
šim čitateljem, da vlada u Dalmaciji ne-
mala napetost izmedju hrvatske narodne
većine i izmedju vlade. Svuda na svietu
bira se predsjednik sabora iz one strane
koja imade u saboru većinu, nu u
Dalmaciji dogodl se protivno, dapače isti
podpredsjednik bi izabran iz srbsko-talij-
nanske manjine.

U jednoj od poslednjih sjednicah pod-
nio je nar. zastupnik Pavlinović predlog,
da se uvede hrvatski jezik kano službeni
u čitavu upravu u zemlji. Taj predlog do-
dije u poslednjem obdržavanju sjednici na
dnevni red te kad se o njem najbolje
viećalo, dobije predsjednik sabora pismo
od namjestnika Jovanovica kojim mu jav-
lja, da je sabor zatvoren. Zastupnici
ogorčeni odatlečić se kličuć: *Živio Franjo
Josip kralj hrvatski.*

Talijanski gradić Casamicciola na
otoku Ischia stigla je dne 28. pr. mjeseca go-
lema nesreća. Oko 9. satih na večer uz-
dirma grad tako silan potres, da nije
zgrade neozledjene ostalo. Privatne kuće
crkve, kazališta sve, sve to leži razva-
ljeno, uništeno a pod razvalinama nalazi
se na stotine nesretnih stanovnikah. Po-
tres trajao je 15 trenutakah.

Iz Napulja odpremiše čim je stigla
viest o neizmjerne nesreći vojničtvo, va-
trogasna družva i ljeknici; sve bolnice su
pune ranjenikah, njekoje crkve i privat-
ne zgrade pretvorene su u Napulju u bol-
nice. Što parobrodi što drugimi ladjami
prevajaju ranjenike sa otoka u Napulj.

Državna blagajna priskočila je za
prvi čas preostavšim nesrećnikom sa
50,000 lirah u pomoć.

Neima dvojbe, da će vlada i narod
većom svotom pomoći jer je potrebia ve-
lika. nesreća golema. Po viestih koje su
do sada stigle imade do 3. hiljade žrtvah
potresa. Osim Casamicciola nustradala
su i njeka druga pomanja mjesta na
istom otoku nu u tolikoj mjeri nijedno.

Jurina i Franina.

Ju. Kako će letina
kaže Franino?
Fr. Nehore, hvala
Bogu, do sada ni
zlo, dažja je palo
do prve potrebe
a jušto ono malo
grašice baš ni
trebalo, ul će i ona da svoju stori.
Ju. Tako će bit ča mlet sega leta?
Fr. Ako nas još ča nepotepe, će bit za
našu potrebu. zato već mislim va za
malinicu ćemo steti.
Ju. Baš i mene to po glave gre. Va Re-
činu je grd put, va Bišterc predugo,
Mlaká je tamo pod Ungariju a hilže
ni priliki.
Fr. Znaš ča ti je, složimo se, pak storimo
mi malin na Žudike, kade j' jedanput
bil, onde bi nam najnaradneje bilo.
Ju. Ter dnj neč škumponi! Zvaniša; još
se j' škumetil, da će malin bit gotov
do prvih trih kralji.
Fr. Aj šl, ako tamo četiri kebrl nabode,
da mu brče, dragi ti, s čem će ga on
delat?
Ju. Hodi ti to njega pitat, češ čut laza-
nju, ako još nisi, ter se već za kan-
čunari pognu, kako da će mu oni
mlet al da mu već malinica na turne
vrti.
Fr. Vrti njemu va glave, da mu sve zubi
od kola vanka skađu; nba raje gleđu
njih osnažit i va red spravit a nek
se nezabada, kade ga neličel, da mu
se ljudi samo smeju.
Ju. Dakle ča će bit s malinom?
Fr. Ako nebude drugega, ćemo skupa na
ćelo mlet, ter svaki svoja imamo.

Fr. Dunke ti ga visto il bel moretto?
Ju. San, san, ter san napošta k njemu
hodil.
Fr. Po koga vranleća?
Ju. Da mi purje oko oreže.
Fr. Pak?
Ju. Pak je rekai, da je to jedini posai,
kega dobro razume, al da neće na
dešpet.
Fr. Ča će reš?
Ju. Aš da san nejde i ja vrišćal: živio
Starčević.
Fr. Onda ča bi bil on otei?
Ju. Da kriču: viva Lumberto.
Fr. A ča si mu ti rekai?
Ju. Sam mu zakantai jednu talijansku pak
je omuknul.
Fr. Ti talijanski i ja bi te rad čut: daj za-
kantaju ti ovde na česta pak ču ti gore
pul Marinčića mericu platit.
Ju. Neznai čul trešit, ma neka bude,
čuj no:
Caro, bel moretto
fatto presto il fagotto
liberate la bella Liburnia,
dal vostro muso di scimia.
Fr. Tako ja zdrav i vesel na i hodi s manun,
valje ču ti platit punu litru — i sa-
kemu Vološćaku ki ju bude kantaj
jedan patakun.
Fr. Ti tvoji tolikl beči, mej strab, da s
Poreča provenje.
Ju. Ča nećemo mi od izbori našeh nijednu
reč, tr su naše ženićini zadnjiput rekite
svoju.
Fr. Ča ćeš da rečemo, kada j' dobro pa-
salo.
Ju. Mu ni to dosti. Čast onem ki su bi-
rali naše ljude, al jih je bilo protl,
keh more sram bit; u radje mogli
doma ostat.
Fr. Dragi ti pusti jib, to se benj opame-
tit kada doznaju, kamo pul nas Talij-
nati tende.
Ju. Johl škoda da su živi, ako nisu dosad
još tega videli, moraju bit još jako
odzada. Al ča biš ti rekai za onega
nubega patrijota na Voloskem, ki tamo
zubi znimlje i krv pušča, zač ni on
jedini Kastavac bil s nami?
Fr. Dragi ti, kakov Kastavac ti je on? ti
nezna ke krvi je.
Ju. A Janex, ki se dere da je Slovenc
osobito ako kega našeh pelja?
Fr. Ti njega pusti, on ima svoje koblice
i šimljine s kemi nemški sraja; on
ni Talijan; ako mu se to baš po zajlike
nemore reč.
Ju. Brižan se j' bal, da te mu jih van
štali skurit.
Fr. Čul sam pak i ja jednu. Nekoliko njih
ki su Terdinu na Voloskem balotali,
govorili su on dan, kad njim je bila
svinjica krepala, da oni nisu Talijani
ni Hrvati, da oni su Iliri; valjada su
i Terdinu držali za jednega Ilira; a
ja bi bil tel vidat, da bude Terdina
zibran, zač bi ga bila porečka baba
Austria proglasila.
Ju. Je ju pul Jurizanki jednomu tako-
vemu Iliru zabrusil tvoj ženšo iz sv.
Franciška je; rekai mu je: Vi sada
govorite, da niste Talijani, to sam ja
i čera znal, ma bite drugučije govo-
rili, da vam je danas trentau valjal
ki bi vas bil outda mogai trpet?
Fr. Povedale su već naše stare sve ča
j' bilo pripravljeno va ta van, ma njim
je škrokalo.
Ju. I neka je i Danas šest let neće jim
trebat pripravljat niš. Fortica i ova,
zadnja je naša a s ruk fureštom ne-
damo ju nikad više.
Fr. Hije, hije, hije!
Jur. Ča to Frane kišes kako i mačka na
pasa?
Fr. A kako da nekišan kada se spame-
tin na onega Novačana, ki onako lepo
nemški štronjica i talijanski parla.
Fr. Po Marlou, ki je to?
Jur. To ti je neki žudih va penziona, ša-
renjačko motovilo va Novakoh. Kada
pride ki Nimac s Pazina k njemu po-
zove ga: Komens trinik in majne
konoha butljen, luštrik za fruštik; a
Pepižu je odgovoril va Pazine kad
sej krmil sbigulj ovako talijanski: mi
me go manjar cinke plato de biguli
e još manjar mi cinke va potle vada
mi balotat noštre Talijane.

Kr. Ka ga je nesreča tega tuliko navadila?
Jur. Viga malani valja on njegov študenti ki govoda pase al pak on žojdar ki tovarom bašte šije.
Kr. Ča je dunke i on bigule na lakte meril?
Jur. Bravura i da jih je spravil va mešič 150 lakat.

Luca i Mara.

Luca. Uglevlja i uglevlja i oj Marica, čete kupit uglevlja?
Mara. Neću dušo ne, zač s mrižkum i praščem gorimo lego povejte mi ča, kakoj gore pul vas i Čarlarje bin šla drugi put pest žita spraviti.
Luca. Ej ženica moja letina hvata Bogulepo kazelego ljudi su kakovi takovi. Malo se ki svojga posla držl i saki se va tuje meša. Prespala san sinoć poll jenega oštara, ki suknje nosi a otel bi bit za župana. Svoje posle je pustil pak se ulovil oštarije zač da mu je vavek grlo suho.
Mara. Pak gredu ča dobro ti novi posli?
Luca. Neznau van ča reč; sinoć je bilo va oštarije nekoliko ljudi, ma su malo pill zač su se smlrno dogovarali kako; če šundrat nekoga domačega moštra di ščava, ki da je premal za oni kraj i šljor Tonin želi imet kega večega a prepordul val je, da bi se ščava dobro s uglevljen namazalo, da se nemore lahko oprat a i oštar je svoju krpleu pridal.
Mara. Toj moralo neč pametnega bit, zač on govori kako da je štampano.
Luca. Je i el on se ščavu jako grozi; pak njin je povedal od neke zaplesane mesnice (v)l bite rekli bekarije; oni bi reč, da ga za norca držje, zač su se za trbuh od smiba držali.
Mara. Po ten se vidi, da si se lepo diver. tita pul tako veselih ljudi.
Luca. Ni bilo baš slabo ne, lego neki, ki su poll druge mize sedili, su prvim račun pokvarili, zač je tamo jedan počel kazivat, kako su nejde poll kaljuži konja kovali a to je vildila žaba, pak je i ona nogu zdignila.
Mara. Pak ča su to oni prvi poslušali?
Luca. Su, su dokle je finil povedat; onput su pak svi van pobegli i pucali su od smiha kako i prezrela smokva. Jedini šljor Antonio je na vratoh zakvilil: «Andrija i ti si moštro di ščavo.»
Mara. Moral se je lepo zadržati, da ga gosti toliko štimpaju.
Luca. Ni nebore. Ni rekai černe ni bele, leg su govorili, da ga je bilo više sragi nego kada ga je dehelit kumpar za nos vukal kako i Bošnjak medvid. Širota meni se je potužil i rekai: E i znaš Lucija moja draga, ovakove ljude treba potrpet až dosti popiju i ja poll njih...
Mara. A drugoh novic ni s'oneh stran?
Luca. A i dušice mojaj peže mi prevad vrida; ču ti kada se vrnem povidat, kako su se i ime nekoga Kudara pobratili šor Antonio, šor Luji i šor ka-kar i Karlo; a sada Bog stoje i pripravil mi jedan košič smokav.
Mara. Ču ču Luca ču, Bog stobuu, da biš srečno trgovala.

Različite viesti.

Javna razprava. U poslednjem broju javimo našim čitateljima, da će se obdržavati javna razprava pred zemaljskim sudom u Trstu dne 17. srpnja o prvajedu podnešenom od strane uredništva «Naše Sloge» protiv zupnika 12. broja istog lista.

Razprave bi rečenog dana obdržavana a slavni sud uvazio je razloge podnešene od strane našeg uredništva i dignuo za plenu rečenog broja. Državno odvjetništvo uložilo je utok protiv toj riešidbi a mi čekamo konačnu odluku druge molbe te čemo biti valjda u stanju u budućem broju izvestiti o čitavom tečaju razprave i o konačnoj odluci prizivnog suda.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Josip Budin koradni vikar i duh. pomoćnik kod stolne crkve u Trstu premješćen bi ka B. D. pomoćnici u Trstu; na njegovo mjesto dođat će g. Ivan Bersenda.

Č. g. Josip Omers duh. pom. kod sv. Jakova u Trstu ide kano župe uprav. u Corte d' Isola.

Ivan Mahnič kapelan u Pregarju premješćen je kano duh. pom. k sv. Jakovu u Trstu. Kapelanija u Pregarju bi povjerenja č. g. Franu Svetičiću duh. pom. u Krušcl.

Č. g. Mate Rebolj žup. upr. u Klani bi određen za duh. pom. u Brezovcu.

Župa u Klani upravljati će č. g. Andrija Šetar dosadašnji duh. pom. u Kastvu.

Č. g. Ivan Ivčić duh. pom. u Lanjšah upravljati će kuracijom u Vodlah.

Č. g. Antun Kocijer duh. pom. u Brezovici ide u istom svojstvu u Lanjšče.

Č. g. Fran Teran ide iz kuracije u Pomjanju u istom svojstvu na kuraciju u Antinjanu.

Č. g. Blaž Deklava duh. pom. u Lindaru imenovan bi župe upr. u Lonkah.

Č. g. Bartol Vitazič duh. pom. u Pazinu, je premješćen kano takav u Lindar.

Č. g. Andrija Mikšič duh. pom. u Lovranu i Niko Žic duh. pom. u Bersedu zamjenišće svoja sjela.

U stanje mira prestupišće: č. g. Primus Šubić uprav. kuracije u Antinjanu i m. č. g. Juro Zubrančić kurat u c. k. tamnici u Koprju.

Umrl: dne 18. junija č. g. Eluard Grossman, svećenik u miru i 17. junija m. č. g. Fran Bernardi kanonik-kurat u miru; napokom 22. junija, m. č. g. Fran Ravnik župnik u Corte d' Isola. Vječni im pokoj!

Župa u Klani pripojena je dekanatu u Kastvu; isto tako bi pridružena župa Štrajns dekanatu u Portulah.

Spomenusmo poslednji put, da je m. č. g. profesor Ivan Legat imenovan ravnateljem biskupskog konvikta u Trstu i sada javljamo, da je imenovan prefektom istoga konvikta č. g. Ivan Bersenda duh. pom. kod sv. Justa u Trstu. Biti će imenovane — kao što čujemo — još neke osobe, koje će pomoći upravljati rečenim konviktom a mi čekamo da vidimo koji će biti opredeljen, da odgaja također u narodnom duhu naše buduće svećenstvo, da bude odgovaralo želji i intencijam najvećeg dobročinitelja i utemeljitelja budućeg konvikta. Videant ergo consules.

Imenovanja. Čitamo da je Nj. Veličanstvo car i kralj imenovao g. Dra Vidušića zastupnika na saboru u Poreču, zemaljskim kapetanom za Istru u njegovim zamjenikom g. Dra Amorosa isto tako zastupnika za Istru.

Zabavurivanja. Pod ovim naslovom donlesmo u poslednjem broju viesti, koja će biti večin naših čitateljah nepojmljiva. Pišući one riedke nadamo se, da će biti ona kratka opomena dostatnom, da opamet naše prijatelje na otoku Krku. Žalibože prevaramo se. Stvar je jur gotova. Naši uzmakose a mi smo dužni čitateljem svr razjasniti, da nebudu odsude prije saslušanja.

G. Sforza kano politički izaslanik uvriedio je prigodom poslednjih izborah za pokrajinski sabor našeg prijatelja, čestita Ervata g. Andrijičiča rekav mu: «taccate, voi siete un ignorante» (šutite vi ste blunni) G. Andrijičič podnese tužbu radi uvriede poštenja. Predstojnik g. Sforza, kotarski kapetan g. Elluscio piše podulje pismo presvj. g. biskupu Krčkemu u kojem ga molli i zaklinje, da djeluje na svog kapelana g. Andrijičiča, da odustane od tužbe.

G. Andrijičič se opire, nu napokom morade popustiti presvj. g. biskupu, koji mu reče, da uzimlje na sebe svu odgovornost. Jedino tim izpričano je postupanje g. Andrijičiča što je nanj djelovala viša sila, kojoj se on nemogaše suprotstaviti. Mi ga žalimo, jer smo osvjedočeni, da je on na uzmak bolnim srecem pristao. G. Andrijičič nebijaše bio uvriedjen niti kao kapelan presvj. g. biskupa, niti kao svećenik, van kano birać hrvatske stranke, kojoj je prednjačio, koju je zastupao. Žalimo od srca — a snama će to zaista žaiti i g. Andrijičič — što vrieditelji naše hrvatske sviesti tako jeftino prolaze a presvj. g. biskupu čestitamo na novom prijateljstvu narodnog dobročinitelja g. viteza.

Akademičko literarno društvo Hrvatska. Čitamo u 88. br. Slobode od 25. srpnja medju ostalim sledeće: «Sudimo, da će i takodjer zanimati i naše čitatelje, ako im saobćimo viesti, što smo ju dobili od jednog člana «Hrvatske», vraćajućeg se na praznika kod Isti prijatelji kuruje nam, da je odbor društva «Hrvatske» podigao tužbu protiv komisaru na Krku (Sforza, Ured) radi povrede društvenoga znaka, podijene limate, što je člana «Hrvatske» g. Trinajstića, kako je poznato, bio zatvorio med njim i za to, jer je imao na prsij taj znak, pa mu je zabranilo taj

znak nositi. U krugovih «Hrvatske» nadaju se uspehju tužbe, koja je posvama opravdana; a odboru i članovom služu na čast, da su oprezni i da bdiju na čast. Doznajemo iz pouzdana izvora, da je g. Dinko Trinajstić izvršeni pravnik takodjer sam podnio tužbu na g. komisara Sforzu koji ga je dao prigodom izbora sudećih u Vrhniku na uzdiki «živio Franjo Josip kralj hrvatski i živila Hrvatska» zatvoriti.

Mi bi preporučili za buduće ovaj recept visokoj gospodi u Krku.

Porečki listić i još nješto U poslednjih pet šest brojevah porečke laziorbe čitali smo vrst polemike što ju vodilo poznati istarski Dulcamara stanujući na Riecl sa jednim istarskim svećenikom talijanske narodnosti. Već iz prvog članka tog svećenika moglo se uviditi, da je to razborit čovjek, pa zato nitko pometan čitajući drugi njegov članak, koji je izišao ako se nevaramo u 80 broju «Istria», nije mogao povjerovati, da ga je napisala ona ista ruka koja i prvi. — U tom članku uz koješta pametna, bilo je nabacano toliko nesmišlah i buldalaštinah, da smo se mi čitajući ga, baš od srca nasmejali i odmah rekli: nije moguće, da je ovo D. napisao. — A kako nebi? Kad se ondje pisalo, med ostalim, da su se naši popovi za poslednjih izborah u Istri onako živo držali, jer da su sve sami panslaviste, rusefilii, koji za Rusijom težili! Katoličkog popa u Istri pa težnju za šizmatičkom Rusijom mogu doista u sklad dovesti samo pomučeni možljani Istrjinskih crčkara i taj člančić dakle, itako spomenusmo, bio je podplisan od spomenutog svećenika.

ali, kako čitamo u 81 broju «Istria» nije bilo onako od njega napisan. Oni nesmišliti list su mu podmetnuli od velećudnih svećaka «Istria».

Pročitav to, postala nam je ciela stvar posve jasna, samo se još ni danas nemozemo načuditi kavalitativu spomenute spode, koji znadu u podpisana dopise svoje glupa potvore i klevele protiv nam umetati.

Taj plomenti postupak Istrjinskih urednika sa svojim dopisnikom i spomenute potvore o velećudničkih nakanah naše stranke, učinio nas je oprezna na osobitu lojalnost koju je «Istria» pokazala prigodom netom izvršenog putovanja Nj. Veličanstvu cara po Kranjaku.

«Istria» naimo, organ slavne junte, našla je za shodno i pristojno spomenuti sa četiri pet redakah — i to valjda samo uslied lekalje što ju očitlo «tršćanski Tagblatt» oreduejumu «Independente» radi njegovog velećudničkog mućanja u toj stvari — u rubrici «ronaca provinciale» od 22. prošlog meseca — dakle post festum — izišalom broju, da je Njegovo Veličanstvo ovih danah proputovalo Štajersku i Kranjaku; da je svud svečano pozdravljeno bilo a basta.

Tolika lojalnost «Istria» nam medjutim nije ni malo iznenadila pošto smo vidili, da i lani kad je car putovao po Istri samoj nije taj organ našao za shodno ob onom dorodlaju više od dvadesetak redakah nas štampati, takodjer u rubrici «Cronaca provinciale», kao da izvješćuje o putovanju kakvog putujućeg učitelja, dočim smo vidili, da je n. pr. malo zatim o Hermetu velika i duga invodne članke donasala! Ovo su fakta a što je «Istria» o nam pisala, ono je kako je sam častni P. D. rekao, prasto bulaznenje i klevele.

Gospodi! tko hoće, da drugomu velećudjstvo prebacuje mora biti čist od takvog zločina, ako neće da mu mraz na obraz pada, kao što se evo Vam događa! Živila dakle Istrjina lojalnost i svi oni, koji s njom zajedno proli nam radi!

Jezik kod suda. Njekakav lokalni, zakutni i malo na vidjele izlazeći list u Trstu osvrnuo se je u svojem poslednjem broju — koji je bio medjutim zapljenjen — na hrvatski jezik, koji da se tohože rabi kod ovišnje gradske civilne pretura. Priopjeda se, da se dva mlada hrvatska askuilanta usudjuju rešavati epise u hrvatskom jeziku, koji nije jezik tršćanske pokrajine. (Na ovu pokrajnu pripada grad Trst sa okolcom.) Nebijaše to dovoljno nego se još primjeto, da su ta dvojica slabiji u talijanskomu jeziku pa da stoga i rešavaju hrvatski. Konačno preporeču visokomu apelu: da pazi kod sudbenih kandidatab na točno poznavanje talijanskoga jezika. Nu lož ima kratke noge. Istina je, da su ta dvojica izdali na dva slovenska podneska rešitbu u slovenskomu jeziku kako to zakon nalaže. Otiuda njihov jar. Nehtjede taj listić kazati, da se je to bilo kod slovenskih episah, jer bi ga bilo kao tohožnjega liberalca sram, kad bi se protivio, da se slovenski episi u tudjem jeziku rešavaju. Neka znadu, da će svaki Hrvat lahko rešiti slovenski podnesak, dapače da kod učernih i naobrazanih ljudi nema nikakve razlike izmedju ta dva jezika. Neka znadu nadalje, da se Hrvat neće više zadovoljiti, da mu se slovenski li hrvatski episi reši u tudjem mu jeziku; na hrvatski li slovenski jezik, hrvatska li slovenska rešitba. *Hit justitia.* Što se tiče primjetbe, da porespomenuti mladići nisu sasvim vješiti talijanskomu jeziku, imamo opaziti, da su obojica pohadjala talijanski gimnazij te da znadu isto toliko talijanski, kao svaki drugi askulant talijanske narodnosti.

Šilja ovdje nam je, zgodaj, da: preporečimo visokomu apelu, da se sudbeni činovnici u Istri priuče hrvatskomu jeziku, da ga umognu pisati, jer nije već umjestno, da naš narod nevidi još nlišta hrvatskoga kod istarskih sudovah. Evo polja Talijanom, da se nauče hrvatski!

Na što smo spali. Pod tim naslovom čitamo u Kat. Dalmaćiji dopis iz Istre u kojem se priobijde u cielosti razpis natječaja priobćen od biskupskoga ordinarijata biskupije tršćansko koparske u njemačkom jeziku.

Na to primjećuje dopisnik sledeće: «Državni jezik buzao kancelarije, gutra će i župne urede. Hrvatskom jeziku je mjesto samo na platežnih naložih, jer na nje valja da i Hrvat plaća. Jedino nas može tješiti objava da u koparskoj pokrajinskoj tamnici najpotrebitiji jezik je njemački, zatim talijanski a napokom hrvatski, a to naravno s toga, što u takovom razmjuru stoji broj dočubrižničnih pripadajućih tamničrah, premda stanovnici Istre oszornom većinom jesu Hrvati. Čestitamo našim neprijateljem na otom prvenstvu, samo žalimo što sjeverni plić okružuju naš hrvatski zrake.

Mi nemamo tomu ništa pridodati. Iz *Marbana* tuži nam se prijatelj na nečistoću koja vlada u onom gradicu. Na javnih trgovih i ulicah imade nagomilana smajta, otvorenih jamah i kaljužnih pnihi svakojakog smrada. Usljed zavladale topline izparuje se nepodnošivi vonj koji ti preči prođi poještiniti ulicami ili trgov. Sada se svuda uvadjaju kvarantene i druge stroje mjeze, da se odstrani sve ono što je ljudskomu zdravlju pogibalno a kod nas reč bi, da se ide zatim, da nas čim prije smrt pobere.

Da nisu minuli izbori, istanuli bi s plied, jer glavar nebi imao knda pačati, se sa silničim malenkostim, nu izbori su javno obavijeni; sada valjda mirno i zadovoljno počivaju naši Kranjeli na poštenoj dohlovenih lovor-vienelih pa briga njih ako će nas sve kolera ili koja druga pošast pobrati!

C. k. kotarski liječnik mora da ima dobar nos kad nije nedavno počutio našeg smrada. U elasi!

Neredi na naših poštah. Tuže nam se sa svih stranah naši predplatnici, da nedohivaju redovito našeg lista, nekodji ga pako i nedobiju. Tako primjerice jedann predplatnik u puljskom kotaru nije od 2. brojevah našeg lista niti jednog listićka primio, premda mu redovito svaki put otpremismo 24. listićka. Drugomu u pazinskom kotaru faillo je od zadnjeg broja 40 listićkah. Žbilja i neznamo čemu onda plaćamo poštarsku biljegovinu. Znamo dođuše, da imade malo nam priljuznih poštarah u Istri ali valjda se nebi nijedan dao toliko strašću zavesti, da bi uzkratio naš časopis našim predplatnicom, ili iz ljubavi do lista.

«Ječamo ovim iznovice ravnateljstvo poštah da pripazi malko strožije na red na poštah, dotično, na podražjeno si poštarsko činovništvo.

Odgovor*)

na otvoreno pismo nekodjih članovah talijanskog izbornog odbora za Kopar i Buzet.

Na Vaše otvoreno pismo čast mi je odgovoriti, da sam ja zadanu Vam rieč pošteno i mužki održao.

Pozivjem Vas ovim pred čitavim svijetom, da mi dokažete, da bijaše moje ponašanje prigodom minulih izborah napram Vam u itom nepošteno ili nelojalno, a dok mi to nedokažete, držim Vas slobnimi napadači mojeg poštenja.

Anton Križanec,
narodni zastupnik.

Listnica.

Bezinimim dopisnikom. Vaše nepodpisane dopise spraviamo u koš; tko nelma povjerenja u nas, zač da mu mi vjerujemo?

Dopisnik iz O. Sadaća. Vam hvala na onoj svotici; ona nam je milija iz Vaših kmetčkih rukoh negoli stoput veći iz gospodarskih: Vaše primanje godi nam osobito. Dok imademo silnikah spremnih nažrtvo, nepredajemo se. Ona brojeva dobili čete. Živjeli, prijatelji, Vaše viesti su nam dobro došle. Živili!

Dopisniku iz Zabušćine. Popitali smo se glede vašeg upita, ta nam bi rečeno, da je onaj novac kmetovom posudjen. bio. Dvojimo pako i sami, da bi onaj proizvod toli skup bio.

Prijatelju D. u T. Nekasnito sa prosvjedi. G. F. u V. Saljemo Vam redovito. G. J. u P. Od 1/2, napred postamo Vam evo brojeve; nije krivnja na nami van na Poštah; šaljemo izvova.